



Foto boven: Schouten: „Elgenlijk deed de verdachte het heel goed.”

Foto onder: De politie trof gedurende haar onderzoek verschillende soorten vuurwerk aan.

Een kuch over de telefoon als sein voor onraad

Via een anonieme tip en een partijtje vuurwerk boven een videotheek komt de politie in Noord-Holland op het spoor van Frans J., tussenhandelaar in illegaal vuurwerk. Als deze 'een doos gebak' gaat bezorgen, komt het observatieteam in actie. Na twee jaar onderzoek volgt een veroordeling tot een jaar cel voor de Amsterdammer.

In oktober 2007 komt bij Meld Misdad Anoniem een telefoontje binnen over vuurwerkhandel in een videotheek in Zwanenburg (Haarlemmermeer). Het startschot voor een uitgebreid vuurwerkonderzoek. Een interregionaal milieuteam (IMT) en vier regionale milieuteams (RMT) bijten zich twee jaar lang vast in de zaak en met resultaat. Om vast de clou te verklappen: de milieuteams komen Frans J. (54) op het spoor. J. wordt twee keer aangehouden, tussentijds vrijgelaten en uiteindelijk in 2008 veroordeeld voor vuurwerkhandel. En dat terwijl hij in dat jaar niet één keer is betrapt met vuurwerk in zijn handen. Brigadier-coördinator Gerard Schouten: „Hij had geen sleutels bij zich, reed niet met zijn eigen auto, zei niets over de telefoon. Dus eigenlijk deed hij het heel goed.” Het onderzoek begint op maandag 15 oktober 2007 als agenten van het RMT Kennemerland de videotheek in Zwanenburg bezoeken. De videotheekhouder legt de agenten geen strobreed in de weg. Maar al was dat wel het geval geweest, „vuurwerkhandel valt onder de Wet economische delicten en die geeft heel veel mogelijkheden en bevoegdheden”, aldus Schouten van het IMT. In de leegstaande woning boven de videotheek stuiten de agenten op een partij vuurwerk van 250 kilo. Een mooie vangst voor een gewone

maandag. „De tip klopte in elk geval”, reageert Schouten, die de zaak uitvoerig uit de doeken doet in het politiekantoor van Heemskerk, waar ook het IMT is gehuisvest. De videotheekhouder wordt aangehouden en naar het politiekantoor gebracht. Daar verklaart hij dat hij bestellijstjes verspreidt voor een kennis, ene Frans uit het Amsterdamse Stadsdeel Bos en Lommer. Het RMT klopt vervolgens aan bij het IMT Noordwest Nederland, met het verzoek om verder

te rechercheren naar deze mogelijke leverancier. Het rechteam vist uit het mobieltje van de videotheekhouder het telefoonnummer van Frans J., een vrijgezel die alleen woont in een bovenwoning in Bos en Lommer, en zet een tap op zijn telefoon.

Soort heterdaad

„Daar hoorden we niet zoveel”, vertelt de IMT-coördinator. „De tap gaf geen bevestiging van de vuurwerkhandel.” Maar op een avond vangen de agenten een gesprek op tussen J. en een andere man. J. zou 'een doos gebak' komen brengen. Schouten: „Wij hadden het geluk dat we die avond net het observatieteam konden inzetten. Die hebben onze Frans gevolgd van

>>

Mortier van dertig centimeter

Naast de tussenhandel van consumentenvuurwerk onderzoeken het IMT en de RMT's ook illegale handel in professioneel vuurwerk dat massa-explosief is. Schouten wil er nog niet veel over kwijt. „In 2008 is in Beverwijk een jongeman aangehouden die explots en cobra's verkocht. Dat zijn heel grote strijkers. Ik heb een filmpje gezien waarop vijf cobra's aan een metalen deur worden vastgemaakt en tot ontploffing gebracht. Van die deur blijft niets over. Het zijn gewoon bommen”, oordeelt hij.

„Via die jongeman, die het spul zelfs via de post verstuurde, kwamen we uit op een tussenhandelaar en een Limburgs contact die dat vuurwerk uit Duitsland haalde. Bij zijn aanhouding troffen we in zijn auto dozenvol mortieren aan, waaronder een mortier met een doorsnede van 30 cm. In Nederland geldt hiervoor een veiligheidsafstand van 400 meter. Alleen bezigers, de professionele vuurwerkafstekers, mogen dat afsteken. In twee rijtjeswoningen troffen we verder tussen de 600 en 800 kilo massa-explosieven aan.” Dit vuurwerk verdient meer prioriteit dan het consumentenvuurwerk van Frans J., vindt Schouten. „Maar de handel hierin vindt plaats via internet, dus is het lastiger daar zicht op te krijgen. Dat gaat niet via taps. Je moet het e-mailverkeer volgen en dat kost veel meer tijd en vraagt een heel andere manier van onderzoek. Wij hebben het wel onder de aandacht van de Milieukamer gebracht, maar de fiat daarvoor kwam te laat binnen. Dit jaar zullen we er geen successen op boeken.”



Bos en Lommer naar Sloten." Daar aangekomen ontmoet J. een man met wie hij naar een garagebox gaat. J. haalt dozen uit zijn gehuurde Toyota Corolla en plaatst ze in de garage. Wat er in de dozen zit kunnen de observerende agenten door het donker niet zien. De volgende dag, op 5 december, staat het observatieteam opnieuw bij J. voor de deur en heeft het een mazzeltje. De agenten zien J. in de grijze Toyota stappen en volgen hem naar een verlaten tuincentrum in Scharwoude waar hij twee mannen ontmoet. Met een steekwagentje volgeladen met vuurwerk komt het tweetal weer naar buiten. De vracht gaat in Frans' auto en het drietal vertrekt richting Hoorn. Schouten: „Toen zijn ze onderweg aangehouden en bleek er honderd kilo vuurwerk in de auto te zitten. Waarom toen die aanhouding? Wij wisten niet wat J. en de man uit Hoorn gingen doen. Achteraf bleek dat ze het vuurwerk waarschijnlijk bij een koper gingen afleveren. Hadden we dat geweten, dan hadden we misschien gewacht totdat de koper het in ontvangst had genomen. Dan had je een heterdaad voor handel in vuurwerk gehad, nu hadden we alleen een heterdaad voor het bezit ervan.”

Pakjesavond brengt J. door in een cel op het politiebureau. Met de sleutels die hij bij zich heeft, slagen de RMT-agenten erin een oude koelcel op het tuincentrum te openen. Daar ligt 1250 kilo vuurwerk te wachten. In de garagebox vinden de agenten nog eens 1250 kilo. „Dat was een behoorlijke klapper”, vindt Schouten, „maar tegelijkertijd weet je dat er elk jaar

misschien wel honderd zeecontainers met vuurwerk binnenkomen met elk 25.000 kilo. Het blijft een druppel op de gloeiende plaat.”

Omdat J. een recidivist is - twee jaar eerder heeft de FIOD hem betrapt op handel in vuurwerk - besluit de rechter-commissaris hem na twee keer 24 uur nog eens twee weken in de cel te houden. Niet dat dit het onderzoek in een stroomversnelling bracht. „Je kon met Frans prachtig praten, maar niet over de zaak. En ons onderzoek had tot dan toe niet veel informatie opgeleverd”, zegt Schouten. „Wel had Frans drie bosjes sleutels bij zich. Wij hadden het vermoeden dat hij op nog meer plaatsen vuurwerk had. Maar waar? Die sleutels konden van hangsloten van een zeecontainer zijn, maar ga dan maar eens zoeken. Dat vermoeden hebben we wel heel duidelijk aan de rechtbank gemeld. Die sleutels

zijn voor de rechter reden geweest om te zeggen: deze man moet niet voor oud en nieuw vrijkomen, want dan gaat hij toch nog vuurwerk verkopen.”

Aftappen

In de bovenwoning van J. vinden de agenten twee mobieltjes. Een daarvan heeft met slechts één nummer contact gehad. Dat van een grote importeur, „een rasechte smokkelaar”, zo weet het team van Schouten uit informatie van de FIOD. Dit lijntje wordt niet verder onderzocht [zie kader]. Half januari 2008 komt J. weer op vrije voeten. Tot een veroordeling komt het dat jaar niet. De wachtlijsten bij zowel de Officier van Justitie als de rechtbank zijn lang. Voordat J. wordt opgeroepen voor de rechtbank, wordt hij opnieuw aangehouden. Het is dan inmiddels 7 december 2008.

Om die aanhouding te snappen, is

Duitse NATO-bunkers vrijplaats voor vuurwerk

De illegale tussenhandel lijkt haast onuitroeibaar. Illegaal vuurwerk bevat meer kruit en knalt harder. „Dus de markt voor vuurwerk blijft”, berust brigadier-coördinator Gerard Schouten. „Een Chinese rol mag vijf kilo wegen. Wij treffen ze aan van veertien kilo. Uit onderzoek weten wij dat bijna alle importeurs ook een illegale vuurwerkstroom verhandelen. Het is voor ons heel lastig om dat aan te tonen. Het spul wordt opgeslagen in oude Duitse NATO-bunkers, net over de grens.”

Ook het vuurwerk van Amsterdammer Frans J. heeft in zo'n bunker gelegen, weet Schouten uit een ander onderzoek. „Dat is niet strafbaar. De Nederlandse politie zou dan de hele dag bij die bunkers moeten zitten om te wachten tot het de grens over gaat. Alleen; wij mogen in Duitsland niet opereren. In het Schengenakkoord is het observeren over de grens geregeld voor drugsdelicten en allerlei andere zaken, maar niet voor milieuzaken. En de Duitse politie doet er niets aan, want het is daar niet strafbaar.”

Schouten: „Milieu hangt niet aan de voorste speen, voor een kilo cocaine rijden ze wel meteen.”

een sprongetje in de tijd nodig. „In september 2008 kregen wij van de Criminele Inlichtingeneenheid (CIE) informatie dat J. vuurwerk verkocht”, vertelt Schouten. „Toen zijn we weer een onderzoek gestart en hebben we zijn telefoon getapt. Dat leverde niks op. Wel bleek hij contact te hebben met dezelfde mensen als het jaar daarvoor. Toen hebben we onze strategie veranderd: we zijn op andere mensen gaan rechercheren. Wij hoopten dat zij onvoorzichtiger zouden zijn dan Frans.”

Die aanpak werpt vruchten af. René H., de man uit Amsterdam op wiens naam het jaar daarvoor Frans' huurauto stond, is onvoorzichtig. Uit taps en observatie blijkt dat hij vuurwerk van J. krijgt en doorverkoopt aan particulieren. Het blijft in het kader van de zaak tegen J. indirect bewijs. Nooit ziet een agent J. dozen vuurwerk sjouwen. En dus gaat het IMT J.'s auto nog scherper observeren. Dat levert niet veel op: de auto staat vooral stil op het eiland Kaag in de gemeente Alkemade.

Toch kan de politie tot actie overgaan. „Aan de hand van de tap op H. wisten we dat er vuurwerk was geleverd. Toen hebben we H. aangehouden. Er was vuurwerk in zijn woning. H. verklaarde dat hij dit van Frans had afgenomen en dat hij wist dat Frans een container had. Daar zijn we toen heen gegaan.” Terwijl de agenten de container leeghalen, komt er een andere auto aanrijden. De agenten noteren het kenteken van deze auto. Achteraf blijkt die op naam van ene Van der T. te staan. Ook blijkt dat met de tele-

Leren van het onderzoek

Vuurdoorn, zo heet het vuurwerkonderzoek dat het Interregionaal Milieuteam Noord-West Nederland en de regionale milieuteams van Kennemerland, Noord-Holland Noord, Zaanstreek & Waterland en Utrecht in 2007 uitvoerden. De oogst: de aanhouding van elf verdachten en de in beslag name van vijfduizend kilo vuurwerk. Het onderzoek naar Frans J. was één van vier deelonderzoeken naar de tussenhandel in vuurwerk. „De opzet, de samenwerking met de RMT's, is goed geslaagd”, oordeelt Schouten. „Het voordeel is dat wij RMT's kunnen coachen en ze kunnen laten zien hoe je rechermatig werkt. Een RMT zal niet zo gauw een telefoon afluisteren of specifieke observatie inzetten, omdat het daar geen tijd voor heeft. Een RMT gaat wel een tip van Meld Misdaad Anoniem na, maar daar zal het normaal gesproken bij ophouden. Terwijl wij willen weten door wie het vuurwerk is geleverd. Achteraf bezien zou je misschien kunnen zeggen, zo oppert Schouten voorzichtig, dat Vuurdoorn te snel resultaat had. Het IMT had erop gerekend dat het spoor van J. naar een andere tussenhandelaar zou leiden en niet rechtstreeks naar een grote importeur. Maar is dat niet juist een mooie aanleiding om een grote vis te vangen? „Dan moet je ook met het RMT van Amsterdam en de Officier van Justitie daar samenwerken. En dat is niet van de grond gekomen”, betreurt Schouten. „De Officier van Justitie vond het qua capaciteit niet haalbaar. Deze zaak was te groot. Daar komt bij: je hebt maar tot 31 december. Op 2 januari wil niemand meer vuurwerk kopen, dan is het voorbij. Spijtig? „Nee, deze informatie ligt er nu. We kunnen daar volgend seizoen ons voordeel mee doen.”

foon van deze man is gebeld naar J.'s telefoon. Bij dat telefoontje is alleen een kuch te horen. „Dat bleek het sein van: er is onraad.” J. hoort de kuch echter een dag te laat, als het RMT de container al heeft leeggehaald.

Dan is het 17 december en wordt J. opnieuw aangehouden. Zo stevig als een jaar daarvoor is het bewijs op dat moment niet, stelt Schouten. „Het was spannender; het bewijs was indirect. Maar goed, dan ga je vragen stellen aan de verhuurder van de container. Ook verklaarde Van der T. dat hij de chauffeur voor J. was geweest en hij bewaarde ook het sleuteltje

voor het hangslot van de container. Verder hadden wij geconstateerd dat H. zijn bestellingen voldoet, telkens als J. bij H. was geweest.' Voor de rechter-commissaris en de rechtbank was het voldoende om J. tot aan zijn voorgeleiding in maart van dit jaar vast te laten houden. Toen werd hij veroordeeld tot 24 maanden, waarvan 12 voorwaardelijk. Waarschijnlijk, zo vermoedt Schouten, is J. nu weer op vrije voeten...

Tekst: Harry Perrée

Foto's: IMT en Harry Perrée